СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 113. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 9. червня 1945. No. 113. New York and Jersey City, Saturday, June 9, 1945. Vol. LIII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

Як треба, то сама Америка покарає воєнних злочинців, каже Джексон

Судця Найвищого Суду Злучених Держав, Роберт Г. Джексон, предложив президентови Труманови документ у справі покарання воєнних злочинців. Джексон каже, що це є обовязком Америки їх покарати і вона їх покарає навіть сама, якщоб зайшла потреба так поступити. Він пропонує покарати тих німецьких цивільних, промисловців і військових, що своїм поступованням стали в очах цивілізованих людей звичайними злочинцями. Війну, каже Джексон, визнавали досі законною, та Злучені Держави хочуть тепер довести до цього, щоб агресивну війну визнати злочином.

МОВА КОМУНІСТИЧНИХ ТВЕРДОЛОБІВ

Большевицькі У. Щ. Вісті (ч. 150) пишучи про „імперіялістичні інтриги на Близькому Сході" подають таке:

„Сірія і Леванон, порівнюючи невеликі країни. Але ми певні, що заговорять подібною мовою такі великі, як Індія. І сумніваємося, чи англійським твердолобам можна буде в безконечність відсувати справи незалежності сьогодня кольоніяльних народів оправдуванням про забезпеку своїх комунікацій".

Як уже говорити про твердолобів, то, хіба більших від тих, що в У. Щ. Вістях, таки немає в цілому світі. Вониж добачують всюди якусь кривду, а тільки в одиноких Советах ніколи і нігде її не добачують, хоч ціла теперішня советська міжнародня крутанина обертається біля такої „забеспеки", щоб Совети могли далі нищити міліони поневолених людей, та щоб ніхто не смів навіть словом за це впімнутись.

КНИЖКА ПРО „РОСІЙСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ СПІР"

„Принстон Прес" має видати літом книжку про „російсько-польські відносини", яка вже появилась в Англії, а якої автором є С. А. Коновалов, професор оксфордського університету. В книжці має бути повно документів на те, що Польща не має права до „русских" земель по Лінію Курзона і має бути написана обективно. Та закидають їй навіть її прихильники, що вона повинна писати радше про „українсько-польський, чи білорусько-польський спір", ніж російсько-польський, бо тоді правда була би ясною і кожному зрозумілою.

ПРО ГЛИНКУ І КІНГА

„Український Голос" пише з нагоди наближаючихся канадійських виборів про те, кого треба би канадійським українцям вибирати послами до парляменту в Отаві. Про дотеперішнього премієра Канади, Мекензі Кінга, пишеться таке:

„Від ряду літ він є в повнім значінню того слова представником українців в уряді Канади. Він є послом з виборчої округи Принс Алберт у Саскачевані, а як не більшість виборців в тій окрузі, то в кожнім разі значний процент їх — це наші, українські люди. Оцю свою ролю, представника українців в Отаві, премієр Мекензі Кінг дуже добре розумів і при різних нагодах, коли ходило про українців, прем. Мекензі Кінг старався доказати їм свою прихильність".

Обговоривши многих інших кандидатів, що є приятелями українців, пише часопис ще таке:

„Говорячи про англійських приятелів українського народу між ліберальними послами в Отаві, гріх було би поминути одинокого посла українського роду, хоч він не ліберал, а це посла А. Глинку. До парляменту він ввійшов в 1940 році з партії громадського кредиту, одначе в парляменті дуже швидко здобув становище спеціяльного представника українців і це становище він гідно держав увесь час. Його слово у всіх випадках, де ходило про українців, було найбільш авторитетне, і нічим іншим, як не катастрофою для українців, булоб повалення посла Глинки... Українці в окрузі Вегревил допустяться гріха перед всіми українцями Канади, якби допустили до повалення посла Глинки".

„Українські Вісти" помістили статтю і багато іншого матеріялу про Глинку.

Як бачимо, то все українське громадянство в Канаді (очевидно крім комуністів!) стануло одним фронтом щодо посла Антона Глинки і заявилося за його поновний вибір як обовязковий і конечний, вважаючи, що якщоб так не сталось, то це булоб катастрофою. „Новий Шлях" повів у тому напрямі велику кампанію.

100-РІЧЧЯ КИЇВСЬКОЇ ОБСЕРВАТОРІЇ

Відсвяткували його 27. лютого, а на свято, як подають советські джерела, прибули астрономи з Москви, Одеси, Львова та інших міст.

СТАЛІН ВІДСТУПИВ ВІД ВЕТА, ЩОБИ БУВ УСПІХ В САН ФРАНСИСКО

Скінчилася „боротьба ізза вета". Советський уряд дав доручення советській делегації в Сан Франсиско, щоби відступила від вета, яке було проти цього, щоб у світовій Раді Беопеки не могли відбуватись дискусії над міжнародніми проблемами, коли одна з пятьох потуг заявиться проти цього. Сталін мав теж сказати делегації, щоб займала у дальшому „згідливе становище", щоб конференція закінчилась з успіхом. Усунення цього вета, як твердять, все ще не є тим, на чому стоїть американська делегація, бо ще є інше застереження, яким можна осягнути подібне до того, на чому оперте советське вето.

ЧИМ ТЕПЕР ЛЬВІВ СЛАВНИЙ?

Советська пропаганда подає статтю І. Грушецького, секретаря Львівського обласного комітету Комуністичної Партії (большевиків) України. Стаття затитулована: „Нова слава старинного Львова". Ось та слава колишнього національного й культурного центра західних українців полягає в плянах побудувати фабрики, організувати артілі, розвинути Львів на один з індустріяльних центрів Советського Союзу. При кінці написано ще таке: „Зміняється обличчя старинного укранїського Львова... Львів стає промисловим центром Радянської України".

Так, зміняється обличчя українського Львова. Советська влада хоче, щоби місто, в якому жили і процвітали мрії та ідеали українського народу, стало звичайним, советським, фабричним містом... Таке виходить з тих вістей, що їх розсилають самі Совети.

ЯК ВИХОВУЄ СОВЕТСЬКА ШКОЛА ДІТЕЙ УКРАЇНИ?

Нюйорське „Новое Руссское Слово" з 4. червня 1945 помістило „письмо руcской девушки". Ото американський вояк, мабуть російського походження, переслав своїм родичам у Каліфорнії разом з своїм письмом ще й письмо „русской девушки", що була в Німеччині на примусовій роботі. Лист писаний по російськи. Написала його Катерина Головка, років 18, з села Сергіївки, Україна. Підписалася теж по російськи, але подала на адресі по російськи „Украіна". В листі пише про цього американського вояка, що його пізнала, а котрий вислав цей лист. Знов про себе та інших дівчат пише: „ми, русскіе девушки...". І просить передати привіт „русским людям" від „наших всех русских девушек".

Отже є в Советах Україна, але як територіяльна назва, а люди, що їх вона тепер виховує — це „русскіе". Москвофіл Гладик набрав теж такого переконання по розмові з Людмилою Павличенко і навіть сам пристав на таку Україну, що є тільки географічною назвою...

ПЕРЕСЕЛИЛИСЬ З ПОЛЬЩІ

Советські джерела подають, що до Херсонської области прибуло до кінця лютого 2,500 українських родин з Польщі на постійне проживання.

НЕ МОЖУТЬ ПРИНЯТИ ПАТРІЯРШОГО НАКАЗУ

Православний митрополит Теофіль, що був головою архієрейського собору американської митрополичої округи, що то радив недавно в Шікаго над наказом московського патріярха, заявив підчас церковної відправи в Ню Йорку, що російська православна церква в Америці заховає „духову звязь з церквою-матірю", але не може приняти патріяршого наказу з Москви в таким виді, в якім його привезли з Москви еп. Алексій та прот. І. Дзвончик.

БУДУТЬ ПЕРЕБУДОВУВАТИ ЛЬВІВ

Советські джерела подають, що відновлено роботу над пляном перебудови міста Львова. Плянується поширення головних вулиць, які звязують центр з головною залізничою станцією; в околиці Погулянки плянується утворити парк культури і відпочинку, а в районі Жовківського шляху утворити літний водний збірник. В центрі міста плянується за оперним театром велику площу. Головний міський архітек Натальченко подав проект памятника і архітектурного оформлення „Гори Слави", де будуть перенесені тіла бійців і командирів, що впали під Львовом в боротьбі з німцями. Також подається, що львівський оперний театр ставить такі опери: Травіята, Запорожець за Дунаєм, Кармен, Тарас Бульба, Евгеній Онєгін та інші.

„МАЛА СТАЛЕВА ФОРМУЛА"

Вона далі обовязує. Таке заявив президент Труман кореспондентам. Та це не виключає остаточної її ревізії. Саме над тим тепер думають.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Спішіть з допомогою, великою допомогою!

Є вже познаки, що по наших місцевостях люди таки трохи рушились і зачинають братись за акцію допомоги українським жертвам війни щораз серіозніше і на більші розміри. Та того всього замало. Вже стільки часу прогайновано, що тепер треба надолужити втрачене більшою працею і щедрістю та видатнішою жертвенністю.

Бо тільки подумати: Скільки то терпінь перейшов український нарід в Европі? А скільки далі терпить? Про ті терпіння ми малощо знаємо, але й те, що до нас доходить, говорить до нас крівавими словами. Правда, це добре, що хоч націстівське джерело терпінь уже згинуло, що його заллято по важкій боротьбі його власною кровю. Та від ран, що їх від нього, чи через нього, зазнав український нарід, прийдеться ще довго лікувати. І то — а це найгірше — лікувати в дальшій неволі, в дальшому нещастю.

Чому в нещастю?

У відповідь на те прочитайте з увагою той лист, що був опублікований в вчорашній „Свободі", а в якому краян доносить як наочний свідок краянови, як то виглядало советське „визволення" в їхньому селі, як там зявилась советська влада в 1939 році. **Отже з одного тільки малого галицького села пропало тоді коло 160 людей.** Одних советська влада вимордувала на місці, других вислала на Сибір, а інших запроторила десь інде. Вимордувала, як бачимо, селян, рідню тих українських робітників, що тут живуть в Америці. Вимордувала людей, яких тут добре знають, чим хто з них у селі був і що робив.

Чи супроти таких обставин може хтось у світі дивуватись, що коли хто з українців був свідком такого „визволення", а спід нього утік, то тепер під таке „визволення" ніяк не хоче вертати? І чи можна змушувати тих невинних людей вертати і таким чином висилати їх на розстріл, муки, чи заслання на Сибір? Чие сумління може таке доразджувати?

Не є ділом нашої ґазети казати, де і кому треба слати допомогу. Це є річю Українсько-Американського Допомогового Комітету, себто громадської установи, покликаної для цеї цілі. Нашим обовязком є тільки вказувати на страшну трагедію, яку переживає український нарід на своїх землях і поза ними. А тим самим голосити, що треба тому народови помагати. Один спосіб допомоги — це негайна допомога харчами, ліками, одежею. Її треба слати всюди, де тільки вона доходить до українських жертв війни: в Україну і поза нею, бо український нарід є нам милий і дорогий, де він не жив би.

Від тої допомоги не сміє ніхто з нас відтягнутись! Кожний і кожна мусить її дати. І то дати сумлінну жертву, а не жебрацьку! І то зараз, негайно!

З РОЗМОВИ МАНУЇЛЬСЬКОГО З КАРПАТОРОССАМИ

Філядельфійська „Правда" подає звіт православного священика, о. Романа Саміла, члена „карпаторусскої" делеґації до Сан Франсиско, з його розмови з делеґацією Української Радянської Соціялістичної Республики, згл. з її головою, Дмитром Мануїльським. Спершу описується, як то мило приняв їх Молотов і як навіть дав дві рожі адвокатови Руссинови, другому членови делеґації, тут родженому, щоб їх переслав своїй дружині. У розмові з Мануїльським, цей останній спершу запитав, якою мовою хочуть говорити: русскою чи українською. Делеґація карпатороссів відповіла, що їм не робить різниці. Та потім не сказано, якою властиво говорили мовою. Перша частина розмови обертались біля ролі православної церкви в Україні, яку зачав Мануїльський словами: „Ви думаете, що перед вами сидить безбожник..". Мануїльський заявив, що в „визволених" землях Галичини „нарід вертає до православної віри" і то „добровільно", а „ми той рух, як чисто релігійний і народний підтримуємо". Далі запевнив карпатороссів, що Совети так само думають про Холмщину та інші землі поза лінією Курзона, як і вони, а навіть ще більшеземель домагаються від Польщі, але на те треба часу. „Зробимо те, що можна і що потрібне", сказав Мануїльський, і то згідно з правом народу на самовизначення.

Потім карпатороси вияснили, чому вони дорожать „історичними" назвами „Русь" і „русский" та „карпатоpосс", а не вживають „української" назви. Казали, що „українізм" це „ґерманізм" і вказували на ролю Українських Січових Стрільців у минулій війні та на те, що „українські самостійники" піддержують „всецілo фашизм", та кажуть, що в Україні під Советами нема політичної свободи, а Україна цілком залежна від Москви. Нарід, від якого імені ми говоримо, зараховує себе до „русских", казали карпатороси. Мануїльський на це відповів, що Україна має повну незалежність і є обєднана з іншими народами в Советськім Союзі на принципах федерації.

Говорили, як пишеться, дві години, і „ми почували себе своїми і серед своїх", пише о. Саміло.

„Правда" подає ще окремо про розмову карпатороссів з білоруською советською делеґацією, якій карпатороси передали меморіял від американських білорусів, які, як заявив о. Саміло, тої назви тут не вживають, а „виступають в Америці під русским іменем".

ЗАМИКАЮТЬ МОНАСТИРІ ОО. ВАСИЛІЯН

Отці Василіяни в Монтреалі одержали, як подає преса, відомости з Галичини, з яких виходить, що советська влада позамикала василіянські монастирі й новіціяти, а братів Чину порозганяли. Невідома доля 159 василіянських священиків. Знають певно, що 15 вбили, а 30 вивезли на Сибір. Славну василіянську друкарню в Жовкві розібрали і перевезли до Москви.

НЕ БУДУТЬ ВИДАВАТИ СОВЄТАМ

З Парижа доносять, що американські та британійські власти не будуть висилати збігців до краю, де вони приналежні, якщо вони є проти цього. Це відноситься головно до відсилання людей до Советів, зокрема на ті території, що їх Совети забрали, а які їм ще формально Аліянти не признали. Ось таке зарядження повинно би відноситись і до численних українських примусових робітників в Німеччині й Франції, чи збігців, що є на території, якою керує американська, британійська та французька влада.

ВИСИЛАЄ ПАКУНКИ ДО СОВЄТСЬКОЇ РОСІЇ

„Союз Русских Євреїв" (Union of Russian Jews, Inc., 55 W. 42 St., New York 18, N. Y.), як оголошується в ґазетах, займається тепер посилкою пакунків до Совєтської Росії. Каже, що можна посилати через нього рідні чи знайомим те, з чого там найбільше скористають.